

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GLIWICKIM
ZA ROK 2009**

POWIATOWY RAPORT ROCZNY

II/P/2009

CZEŚĆ I

Gliwice 2010

*Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych statystycznych
dozwolone wyłącznie z podaniem źródła*

Opracowanie: © Andrzej Kasperek

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	5
I. Założenia ogólne do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	5
II. Analiza i diagnoza	9
1. Bezrobocie i oferty pracy.....	9
2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	14
3. Podsumowanie.....	17
III. Wnioski.	19
Załączniki.....	20
Załącznik nr 1. T-II/P-1. Bezrobotni według zawodów w powiecie gliwickim Stan na koniec roku 2009	
Załącznik nr 2. T-II/P-3. Oferty pracy według zawodów w powiecie gliwickim w 2009 roku	
Załącznik nr 3. T-II/P-4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gliwickim w 2009 roku	
Załącznik nr 4. T-II/P-7. Ranking zawodów generujących długotrwale bezrobocie w powiecie gliwickim w 2009 roku	

WSTĘP

Opierając się na zapisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz systemie statystyczno-sprawozdawczym z rynku pracy (sprawozdanie MPiPS-01) wprowadzono „do praktyki działania powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz szkół ponadgimnazjalnych jednolitej metody, służącej bieżącej koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, o nazwie: *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych*”¹.

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala w szczególności na:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego,
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH²

Prezentowana w opracowaniu metoda wykorzystuje istniejące w tym zakresie dotychczasowe doświadczenia w kraju, w tym w szczególności:

- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Międzygminnego Ośrodka Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knurów i Pyskowic (eksperyment gliwicki),³

¹ „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003

² Rozdział ten został opracowany na podstawie „Zaleceń metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, przesłanych wszystkim urzędem pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005

- projekt prof. M. Kabaja opublikowany w książce pt. „Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu” (Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1997),
- Krajowego Urzędu Pracy w zakresie pilotażowego wdrożenia monitoringu zawodów w wybranych województwach,
- Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę, działającego przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych, w zakresie analizy dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju⁴.

Podstawowe definicje

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

SZCZEGÓLWE ZALECENIA METODYCZNE DO OPRACOWANIA ROCZNEGO RAPORTU POWIATOWEGO (RAPORT – II/P)

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania części 1 RAPORTU – II/P/2009 są:

- wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z załącznika 3 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2009 rok” i załącznika 2 – „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2009 rok” do sprawozdania MPiPS-01. Powyższe dane zawarte są w tabelach załączonych do raportu,

³J.Rittau, A.Kaspepek, R.Rewkowski „Monitoring rynku pracy Gliwic, Knuruwa i Pyskowic z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych; Gliwice 1994-97” Międzygminny Ośrodek Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic Gliwice 1998

⁴ Szerzej: B.Łukaszewicz *Analiza dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju*; Studia i materiały Tom IX, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych Warszawa 2002

- roczne powiatowe raporty „**Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie gliwickim**” za lata 2005, 2006, 2007 i 2008

Mierniki stosowane do monitoringu

- 1) Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w zawodzie k (\bar{N}_I^k)

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k \quad (1)$$

gdzie:

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w danym roku,

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku,

przy czym wielkości te są obliczane według wzorów:

$$\bar{B}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} B_i^k}{12} \quad (2) \quad \bar{O}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} O_i^k}{12} \quad (3)$$

gdzie:

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i -tym miesiącu w zawodzie k

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i -tym miesiącu w zawodzie k

- 2) Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,I}^k$)

$$W_{n,I}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k} \quad \text{dla } \bar{O}_I^k \neq 0 \text{ i } \bar{B}_I^k \neq 0 \quad (4)$$

gdzie:

\bar{O}_I^k , \bar{B}_I^k są określone wzorami (2) i (3)

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Ponadto:

- w przypadku, jeżeli wskaźnik intensywności jest równy 0 lub MAX tzn. liczba bezrobotnych albo liczba ofert pracy jest równa 0, to dla określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy bierze się pod uwagę średnią miesięczną nadwyżkę (deficyt) podaży siły roboczej (\bar{N}_I^k), tzn. dla:

$\bar{N}_I^k > 1$, zawód jest nadwyżkowy,

$\bar{N}_I^k < -1$, **zawód jest deficytowy**,

$-1 \leq \bar{N}_I^k \leq 1$, **zawód jest zrównoważony**

- zawody, które pojawiły się w statystykach, dla których $\bar{O}_I^k = 0$ i $\bar{B}_I^k = 0$, zostały zakwalifikowane do zawodów wykazujących równowagę,

3) **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie k** ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\% \quad (5)$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu na koniec danego roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu na koniec danego roku.

Przyjęto następujące założenia dotyczące podziału zawodów według wykształcenia:

- wykształcenie wyższe - grupy wielkie 1 i 2,
- wykształcenie średnie - grupy wielkie 3, 4 i 5,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe - grupy wielkie 6, 7, 8 i 9.

Przyjęto również, że określenie „absolwent” odnosi się do osób, które ukończyły naukę, nie później niż 12 miesięcy temu.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. BEZROBOCIE I OFERTY PRACY

W powiecie gliwickim na koniec roku 2009 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wzrosła w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku o prawie 1000 osób i wynosiła 3099 (z czego 57% stanowiły kobiety). W porównaniu z rokiem 2008 zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrach urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 15% ogółu bezrobotnych (w 2008 roku - 21%). Ponad 65% tej grupy osób to kobiety (patrz *Tabela 1*).

Tabela 1. Struktura bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec roku 2009

	ogółem	w tym				
		kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
			razem	kobiety	razem	kobiety
liczba bezrobotnych	3099	1761	83	59	454	294
odsetek w stosunku do ogółu bezrobotnych	100%	57%	3%	2%	15%	9%
odsetek kobiet w stosunku do danej grupy bezrobotnych	100%	100%	100%	71%	100%	65%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 2. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2009

kod zawodu	nazwa zawodu	ogółem	w tym*				
			kobiety	absolwenci		osoby długotrwale bezrobotne	
				razem	kobiety	razem	kobiety
000000	Bez zawodu	21,9%	23,5%	6,0%	8,5%	12,3%	10,9%
522107	Sprzedawca	8,1%	13,8%	4,8%	6,8%	11,7%	17,3%
722204	Ślusarz	3,0%	0,2%	0%	0%	4,2%	0,3%
512201	Kucharz	2,2%	3,2%	0%	0%	2,6%	4,1%
712102	Murarz	1,7%	0,0%	1,2%	0,0%	1,3%	0,0%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	1,6%	2,6%	0%	0%	2,2%	3,1%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	1,6%	2,5%	1,2%	1,7%	3,1%	4,8%
913207	Sprzątaczką	1,5%	2,7%	0%	0%	4,4%	6,8%
743304	Krawiec	1,4%	2,3%	0%	0%	0,7%	1,0%
311502	Technik mechanik	1,2%	0,2%	0%	0%	0,7%	0,3%
	Razem 10 zawodów	44,2%	50,9%	13,3%	16,9%	43,2%	48,6%

* procenty w odniesieniu do danej grupy bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Zdecydowanie największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych - podobnie jak w poprzednich latach - stanowiły osoby bez zawodu (prawie 22%). Znaczny odsetek (ponad 8%) stanowiły osoby o zawodzie „Sprzedawca - 522107”. Dziesięć zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (przyjmując, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) generuje prawie 45% zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie w tych zawodach zarejestrowanych jest ponad 43% osób długotrwale bezrobotnych. Szczególnie widoczne to jest w przypadku kobiet, które stanowią prawie 50% ogółu kobiet w tej grupie (patrz *Tabela 2*).

Tabela 3. Struktura i ranking 10 zawodów o największej liczbie osób długotrwale bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
		ogółem	długotrwale		
000000	Bez zawodu	679	56	12,3%	8%
522107	Sprzedawca	250	53	11,7%	21%
913207	Sprzątaczką	48	20	4,4%	42%
722204	Ślusarz	92	19	4,2%	21%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	49	14	3,1%	29%
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	27	14	3,1%	52%
512201	Kucharz	69	12	2,6%	17%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	51	10	2,2%	20%
931205	Robotnik torowy	17	10	2,2%	59%
915202	Dozorca	12	7	1,5%	58%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Wśród zawodów o największej liczbie długotrwale bezrobotnych, aż sześć z nich (*sprzedawca, sprzątaczką, ślusarz, pracownik biurowy, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, kucharz*) oraz grupa osób bez zawodu utrzymuje się w pierwszej „10” od 2005 roku. Od roku 2006 znajduje się w niej również zawód *asystent ekonomiczny*.

Spośród 539 zawodów zidentyfikowanych na rynku pracy w powiecie gliwickim na koniec 2009 roku, dla 34 wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 100% (tzn. wszyscy bezrobotni byli zarejestrowani powyżej 2 lat). Ale aż 94% z nich, to zawody, w których zarejestrowano tylko 1 osobę bezrobotną. W przypadku pozostałych 6% zawodów liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 2 lub 3 osoby (patrz *Załącznik 4*). W grupie zawodów, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych, dla 1/5 z nich wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0%. Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych niemających zawodu, nie przełożyła się na wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia (patrz *Tabela 4*).

Tabela 4. Ranking zawodów* według wskaźnika długotrwałego bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec 2009 roku (fragment)

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwanie w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwanie	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
			ogółem	długotrwanie		
1	931205	Robotnik torowy	17	10	2,2%	59%
2	915202	Dozorca	12	7	1,5%	58%
3	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	27	14	3,1%	52%
.....						
33	000000	Bez zawodu	679	56	12,3%	8%
.....						
46	311204	Technik budownictwa	17	0	0%	0%
47	514103	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	15	0	0%	0%
48	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	15	0	0%	0%
49	321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	14	0	0%	0%
50	512202	Kucharz małej gastronomii	14	0	0%	0%
51	512302	Kelner	14	0	0%	0%
52	341404	Organizator usług hotelarskich [zawód szkolny: Technik hotelarstwa]	12	0	0%	0%
53	721303	Błacharz samochodowy	12	0	0%	0%
54	933104	Robotnik magazynowy	12	0	0%	0%
55	421102	Kasjer handlowy	11	0	0%	0%
56	311402	Technik telekomunikacji	10	0	0%	0%

* w rankingu umieszczono zawody (56), w których zarejestrowano, co najmniej 10 osób bezrobotnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych stanowili absolwenci szkół lub uczelni - osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (patrz *Tabela 1*). Pomimo faktu, iż absolwenci zarejestrowani są w 58 zawodach, to tylko 5 z nich generuje ponad 25% bezrobotnych w tej grupie (patrz *Załącznik 1 i Tabela 5*).

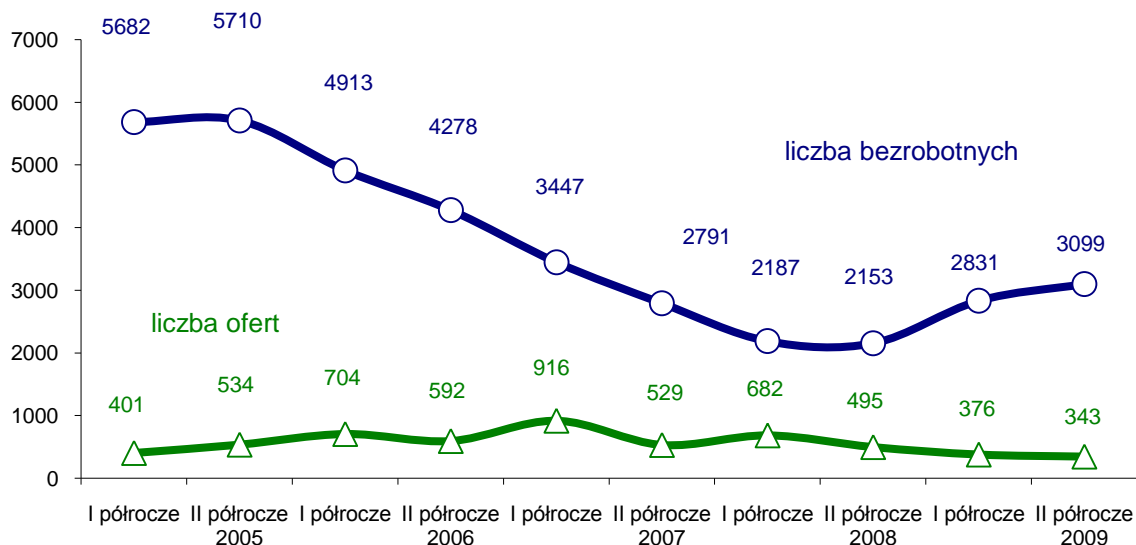
Tabela 5. Struktura i ranking 5 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów w powiecie gliwickim na koniec roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek absolwentów	
		ogółem	absolwentów	do ogółu zarejestrowanych absolwentów	do liczby bezrobotnych w zawodzie
214908	Inżynier organizacji i planowania produkcji	9	7	8,4%	78%
000000	Bez zawodu	679	5*	6,0%	1%
522107	Sprzedawca	250	4	4,8%	2%
244104	Pedagog	7	3	3,6%	43%
221201	Biotechnolog	3	3	3,6%	100%
Razem dla 5 zawodów				26,5%	

* głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Wykres 1.

Bezrobotni i oferty pracy w powiecie gliwickim w latach 2005 - 2009

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W latach 2005 - 2008 utrzymywał się spadek liczby bezrobotnych. Od początku 2009 roku nastąpił wzrost ich liczby. Po okresie wzrostu liczby ofert pracy w latach 2005 – 2007, ich liczba w latach 2008 i 2009 zdecydowanie zmalała. Największe zapotrzebowanie dotyczyło zawodów: *pomoc kuchenna* – 913204 (prawie 7,5% wszystkich ofert), *pracownik biurowy* – 419101 i *robotnik gospodarczy* – 914103 (patrz Tabela 6). Trzy zawody: *kierowca samochodu ciężarowego*, *pracownik biurowy* i *sprzedawca* utrzymują się w pierwszej dziesiątce zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku pracy od 2005 roku.

Tabela 6. Ranking i struktura 11 zawodów o największej liczbie ofert pracy w powiecie gliwickim w roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert	Odsetek ofert w stosunku do ogółu ofert
913204	Pomoc kuchenna	53	7,4%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	48	6,7%
914103	Robotnik gospodarczy	42	5,8%
522107	Sprzedawca	41	5,7%
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	27	3,8%
931301	Robotnik budowlany	25	3,5%
833204	Operator sprzętu do robót ziemnych	23	3,2%
512302	Kelner	16	2,2%
722204	Ślusarz	16	2,2%
741105	Ubojowy	15	2,1%
915202	Dozorca	15	2,1%
Razem dla 11 zawodów			44,6%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Analiza struktury osób bezrobotnych oraz ofert pracy w roku 2009 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) pokazuje, że największa liczba osób bezrobotnych była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (ponad 26% ogółu bezrobotnych), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 22%) oraz „Budownictwo” (11%). W tych samych sekcjach wystąpiło również największe zapotrzebowanie na pracowników: „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 14% wszystkich ofert), „Handel” oraz „Budownictwo” (po 13%) - patrz *Tabela 7*.

Tabela 7. Struktura osób bezrobotnych oraz ofert pracy według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności w powiecie gliwickim w 2009 roku

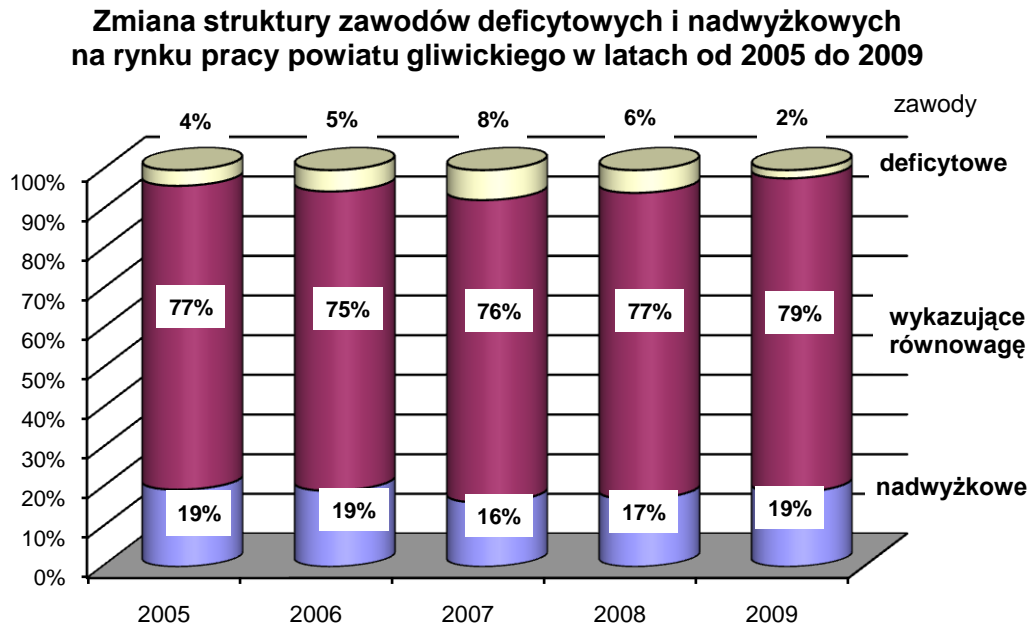
Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
	zarejestrowani w 2009r.	stan w końcu 2009r.	zgłoszone w 2009r.	stan w końcu 2009r.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	54	41	31	0
Budownictwo	434	294	92	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	36	41	23	0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	115	49	11	0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	108	57	18	0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	3	17	1
Działalność nie zidentyfikowana	0	0	0	0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	275	82	25	13
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	120	60	35	0
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	95	60	89	1
Edukacja	108	47	39	8
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
Górnictwo i wydobywanie	68	56	12	2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	922	493	92	7
Informacja i komunikacja	111	11	0	0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	69	96	45	12
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Pozostała działalność usługowa	10	8	55	1
Przetwórstwo przemysłowe	1068	588	100	7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	60	60	3	0
Transport i gospodarka magazynowa	388	80	32	1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	43	28	0	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Analizując dane uzyskane z systemu „Syriusz”⁵ dla powiatu gliwickiego, dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych (patrz *Załącznik 3*), zidentyfikowano w 2009 roku 247 elementarnych grup zawodowych oraz 626 zawodów/specjalności. W 87% (547) zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 24% (150) zarejestrowano oferty pracy.

Wykres 2.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród zidentyfikowanych zawodów wyodrębniono zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz wykazujące równowagę⁶. Zawody wykazujące równowagę stanowiły 79% ogólnej liczby zawodów (patrz *Wykres 2*). Nie wpływają one w zdecydowany sposób na zmiany na rynku pracy. W 68% z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku zarejestrowanych bezrobotnych.

Zawody deficytowe stanowiły niecałe 2% wszystkich zawodów. Zawody nadwyżkowe stanowiły 19% wszystkich zawodów (patrz *Wykres 2* i *Tabela 8*). Spośród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu (patrz *Tabela 2*).

⁵ Patrz: www.mz.praca.gov.pl/Puls2/

⁶ Patrz str. 6

Tabela 8. Struktura zawodów według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w 2009 roku

poziom wykształcenia	zawody			
	ogółem	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	24%	0,2%	21,1%	3,2%
średnie techniczne	26%	0,2%	19,2%	7,0%
zasadnicze zawodowe	49%	1,8%	39,0%	8,3%
bez zawodu	0,16%	-	-	0,16%
razem zawodów	100%	2,1%	79,2%	18,7%
	626	13	496	117

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Prawie 84% zawodów deficytowych, czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego. Wśród zawodów nadwyżkowych największy odsetek również stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego (patrz Tabela 9).

Tabela 9. Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w roku 2009

poziom wykształcenia	zawody		
	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	8%	27%	17%
średnie	8%	24%	38%
zasadnicze zawodowe	84%	49%	44%
bez zawodu	-	-	0,85%
razem zawodów	100%	100%	100%
	13	496	117

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 14, to zawody na poziomie wykształcenia średniego (patrz Tabele 10 i 11). Trzy zawody: *ekonomista (241102)*, *technik budownictwa (311204)*, *asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista] (341902)* oraz grupa osób *bez zawodu* są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.

Tabela 10. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2009 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu równego zero)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
000000	Bez zawodu	0	119,42	119,42	0
311502	Technik mechanik	0	9,92	9,92	0
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0	9,67	9,67	0
743304	Krawiec	0	7,08	7,08	0
311401	Technik elektronik	0	6,08	6,08	0
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0	4,50	4,50	0
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0	4,00	4,00	0
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	3,17	3,17	0
311590	Pozostali technicy mechanicy	0	2,33	2,33	0
341404	Organizator usług hotelarskich [zawód szkolny: Technik hotelarstwa]	0	2,33	2,33	0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0	2,33	2,33	0
241990	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0	2,25	2,25	0
311402	Technik telekomunikacji	0	2,25	2,25	0
724290	Pozostali elektromonterzy	0	2,17	2,17	0
913206	Salowa	0	2,08	2,08	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 11. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2009 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu różnego od zera)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
712102	Murarz	0,08	7,08	7,00	0,0118
312102	Technik informatyk	0,08	4,92	4,83	0,0169
512202	Kucharz małej gastronomii	0,08	4,50	4,42	0,0185
721303	Błacharz samochodowy	0,08	2,83	2,75	0,0294
723106	Mechanik pojazdów samochodowych	0,08	2,50	2,42	0,0333
241102	Ekonomista	0,17	3,83	3,67	0,0435
932190	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,17	3,83	3,67	0,0435
411101	Sekretarka	0,08	1,67	1,58	0,05
714201	Lakiernik samochodowy	0,08	1,67	1,58	0,05
311204	Technik budownictwa	0,17	3,25	3,08	0,0513
413103	Magazynier	0,25	4,50	4,25	0,0556
714103	Malarz – tapeciarski	0,08	1,42	1,33	0,0588
933104	Robotnik magazynowy	0,08	1,42	1,33	0,0588
421102	Kasjer handlowy	0,17	2,25	2,08	0,0741

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W Tabelach 12 i 13 przedstawiono wszystkie (13) zawody deficytowe uszeregowane malejąco według wskaźnika intensywności deficytu/nadwyżki zawodu. Wyróżnione zostały zawody na poziomie wykształcenia wyższego (1) i **średniego (1)**.

Tabela 12. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2009 (przy zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności deficytu zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej	
828302	Monter elektronicznego wyposażenia maszyn i urządzeń	0,83	0,08	-0,75	10
712401	Brukarz	0,92	0,25	-0,67	3,67
224105	Pielęgniarka specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego	0,25	0,08	-0,17	3
723104	Mechanik samochodów ciężarowych	0,25	0,08	-0,17	3
913204	Pomoc kuchenna	4,42	2,00	-2,42	2,21
346101	Asystent osoby niepełnosprawnej	0,17	0,08	-0,08	2
712901	Konserwator budynków	0,17	0,08	-0,08	2
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	2,25	1,17	-1,08	1,93
915202	Dozorca	1,25	0,83	-0,42	1,5
914103	Robotnik gospodarczy	3,50	2,92	-0,58	1,2
823290	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	0,50	0,42	-0,08	1,2

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W Tabeli 13 zostały umieszczone zawody deficytowe, dla których zgodnie z prawami matematyki nie jest możliwe obliczenie wskaźnika intensywności deficytu/nadwyżki zawodu, dlatego też zawody zostały uszeregowane malejąco według wskaźnika nadwyżki podaży siły roboczej⁷.

Tabela 13. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2009 (przy braku zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
833204	Operator sprzętu do robót ziemnych	1,92	0	-1,92	MAX
741105	Ubojowy	1,25	0	-1,25	MAX

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

3. PODSUMOWANIE

- W powiecie gliwickim na koniec roku 2009 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła 3099, z czego 57% stanowiły kobiety
- Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w poprzednich latach - stanowią osoby bez zawodu (22%),

⁷ Patrz: str. 7

- Prawie połowę wszystkich bezrobotnych, stanowią osoby zarejestrowane w dziesięciu zawodach: *sprzedawca, ślusarz, kucharz, sprzątaczką, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista], pracownik biurowy [zawód szkolny: technik prac biurowych], krawiec, technik mechanik, technik mechanicznych, murarz* oraz osoby nieposiadające zawodu.
- Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 15% ogółu bezrobotnych (w 2005 roku - 33%, 2006 – 34, 2007 – 30%, 2008 – 21%). Ponad 65% tej grupy osób to kobiety.
- Tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych stanowią absolwenci szkół lub uczelni.
- Tylko 5 zawodów generuje ponad 25% bezrobotnych absolwentów w tej grupie.
- W porównaniu z poprzednimi latami, od początku 2009 roku nastąpił wzrost liczby bezrobotnych.
- Po okresie wzrostu liczby ofert pracy w latach 2005 – 2007, w 2009 roku ich liczba zdecydowanie zmalała.
- W roku 2009 zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy 719 ofert pracy z zakładów pracy powiatu gliwickiego.
- Największe zapotrzebowanie dotyczyło zawodów: *pomoc kuchenna – 913204* (ponad 7% wszystkich ofert), *pracownik biurowy – 419101* i *robotnik gospodarczy – 914103*.
- Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, dla trzech (*kierowca samochodu ciężarowego, pracownik biurowy, sprzedawca*) utrzymuje się ono od 2005 roku..
- Największa liczba osób bezrobotnych była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (ponad 26% ogółu bezrobotnych) oraz „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 22%).
- Największe zapotrzebowanie na pracowników wystąpiło w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 14% wszystkich ofert), „Handel” oraz „Budownictwo” (po 13%).
- Na podstawie wygenerowanych danych zidentyfikowano w 2009 roku dla powiatu gliwickiego 247 elementarnych grup zawodowych oraz 626 zawodów/specjalności.. Spośród nich wyodrębniono zawody deficytowe (czyli poszukiwane na rynku pracy) i nadwyżkowe (na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz wykazujące równowagę.
- W 87% zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 24% zarejestrowano oferty pracy.

- Zawody nadwyżkowe stanowiły 19% ogólnej liczby zawodów. Wśród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu. Kolejne miejsca zajmują: *asystent ekonomiczny, technik mechanik, murarz i technik informatyk*.
- Największy odsetek zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 14, to zawody na poziomie wykształcenia średniego.
- Trzy zawody: *ekonomista, technik budownictwa, technik elektryk, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista]* oraz grupa osób *bez zawodu* są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.
- Zawody deficytowe stanowiły 2% wszystkich zawodów.
- Najbardziej deficytowymi zawodami są: *monter elektronicznego wyposażenia maszyn i urządzeń, operator sprzętu do robót ziemnych, brukarz*.
- Prawie 84% zawodów deficytowych, czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.

III. WNIOSKI

1. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (22%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia.
2. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
3. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu raportu rocznego zawierającego oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za miniony rok kalendarzowy również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy i szkołach. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć, jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.